Riigikogu kultuurikomisjoni istungi protokoll nr 176

Tallinn, Toompea ja videosild Teisipäev, 27. oktoober 2026

Algus 14.00, lõpp 15.55

Juhataja: Liina Kersna (esimees)
Protokollija: Merje Noorlind (konsultant)
Võtsid osa:
Komisjoni liikmed: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali

Komisjoni ametnikud: Carina Rikart (nõunik-sekretariaadijuhataja), Helena Pihlakas (nõunik)
Puudus: Helle-Moonika Helme
Kutsutud: Kultuuriministeeriumi kantsler Merilin Piipuu, kultuuriväärtuste osakonna raamatukogunõunik Ülle Talihärm ning õigus-ja haldusosakonna õigusnõunik Epp Hannus (1. päevakorrapunkt); Kultuuriministeeriumi spordiosakonna nõunik Norman Põder (2. päevakorrapunkt); Haridus- ja Teadusministeeriumi keelepoliitika osakonna nõunik Kätlin Kõverik ning õigusnõunik Margit Kiin (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud rahvaraamatukogu seaduse eelnõu (877 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele taastada noorte koolispordi toetus“ eelnõu (944 OE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Isamaa fraktsiooni algatatud keeleseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (964 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud rahvaraamatukogu seaduse eelnõu (877 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu.
L. Kersna sõnas, et komisjoni liikmetele on saadetud muudatusettepanekute loetelu ning arutelu eesmärk on jõuda otsusteni nii muudatusettepanekute kui ka eelnõu edasise menetlemise kohta. Teadusraamatukogude ja Rektorite Nõukogu esindajatega on kokku lepitud, et koostöös osapooltega sõnastatakse kolm muudatusettepanekut.
Ülle Talihärm selgitas, et pärast eelmist kultuurikomisjoni istungit räägiti osapooltega läbi raamatukogude andmekogu regulatsiooni puudutavad sätted, et leida ülikoolide ning Justiits-

ja Digiministeeriumi seisukohti arvestav sõnastus. Koostöös osapooltega on ette valmistatud kahe paragrahvi uued sõnastused, mis on esitatud ka kultuurikomisjonile.

Liina Kersna küsis, kas lisaks teadusraamatukogusid puudutavatele muudatustele koostati muudatusettepanek ka andmekaitse küsimuste lahendamiseks.
Merle Põld vastas, et andmekaitse küsimuste lahendamiseks koostati muudatusettepanek eelnõuga lisatavate Eesti Rahvusraamatukogu (ERRSi) seaduse §-de 7^3 ja 7^4 muutmiseks, mis puudutavad raamatukogude andmekogu asutamist ja pidamist ning andmekogus töödeldavaid isikuandmeid ja nende säilitamist.
M. Põld lisas, et andmekogu asutamist ja pidamist käsitlevas ERRSi § 7^3 sättes täpsustatakse andmekogu eesmärki ning eristatakse isikuandmete kaasvastutavaid töötlejaid ja andmekogu vastutavaid töötlejaid avaliku teabe seaduse tähenduses. Isikuandmete kaasvastutavad töötlejad on Eesti Rahvusraamatukogu, avalik-õiguslik ülikool ja muu andmekoguga liitunud raamatukogu pidaja. Kokkuleppe kohaselt nimetatakse ülikoolide puhul kaasvastutava töötlejana ülikool, mitte selle raamatukogu. Andmekogu vastutavad töötlejad on avaliku teabe seaduse tähenduses Kultuuriministeerium, Eesti Rahvusraamatukogu ning avalik-õiguslikud ülikoolid.
ERRSi § 7^3 lõikes 3 täpsustatakse, et andmekogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus. Põhimääruses sätestatakse kaasvastutavate töötlejate, andmekogu vastutavate töötlejate ja volitatud töötleja ülesanded. Teadusraamatukogude ettepanekul lisatakse põhimääruses reguleeritavate küsimuste hulka andmekogu arendamise juhtrühma moodustamine ja töökorraldus. Uute lõigetega 4-6 sätestatakse alamandmekogude pidamine, juhtrühma moodustamise alused ning avalik-õiguslike ülikoolide osalemine koos Eesti Rahvusraamatukoguga nende alamandmekogu korraldamise ja arendamise juhtimises. Seaduses nimetatakse eraldi rahvaraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude alamandmekogud. Muudatused on läbi räägitud teadusraamatukogude esindajate, Justiits- ja Digiministeeriumi (JDM) ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga (HTM).
Isikuandmete töötlemist käsitleva ERRSi § 7^4 kohta selgitas M. Põld, et lõikes 1 sätestatakse andmekogus töödeldavad isikuandmed ning täpsustatakse andmete säilitamise tähtaegu. Eelmisel istungil küsimusi tekitanud lõige 6 on ühendatud lõikega 1, et regulatsioon oleks selgem. Lahendus töötati välja koostöös JDM-iga.

Signe Kivi küsis, kas § 7^3 lõigetes 4, 5 ja 6 sätestatu peab olema reguleeritud seaduse tasandil või võiks selle kehtestada ka Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatava andmekogu põhimäärusega.
Merle Põld sõnul võiks kõnealuseid küsimusi põhimõtteliselt reguleerida Vabariigi Valitsuse kehtestatava andmekogu põhimäärusega, millele juhtis eelmisel istungil tähelepanu ka JDM. Ülikoolid eelistavad siiski nende sätete kehtestamist seaduse tasandil, sest see annab neile suurema kindlustunde. Väljapakutud lahenduseni jõuti kompromissi otsides.
Liina Kersna sõnul on ülikoolid rõhutanud vajadust tagada nende autonoomia kaitse seaduse tasandil.
L. Kersna tegi ettepaneku jätkata muudatusettepanekute hääletamisega.

1. Muuta eelnõu § 9 ja sõnastada järgmiselt:
"§ 9. Raamatukoguhoidja <u>kvalifikatsiooninõuded</u>

(1) Raamatukoguhoidjal, kes täidab käesoleva seaduse § 2 lõikes 2 nimetatud ülesandeid, peab ametikoha ülesannete laadist lähtudes olema:
1) üldjuhul erialane kõrgharidus;
2) muu kõrgharidus ja raamatukoguhoidja kutse;
3) raamatukoguhoidja kutse või
4) valmisolek omandada vajalik haridus või kutse nominaalse õppeaja jooksul.

(2) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud juhul võib raamatukoguhoidjaga sõlmida tähtajalise töölepingu, mille kestus on vajaliku hariduse või kutse omandamise nominaalne õppeaeg. Vajaliku hariduse või kutse omandamisel muutub töösuhe tähtajatuks."

Selgitus: *Lõige 1 näeb ette, et raamatukoguhoidjal, kes täidab RaRS § 2 lõikes 2 nimetatud ülesandeid (rahvaraamatukogu põhiülesanded), peab ülesannete laadist lähtudes olema nende täitmiseks üldjuhul erialane kõrgharidus. Nõue on vajalik rahvaraamatukogu teenuste kõrge kvaliteedi tagamiseks. Erialane kõrgharidus tähendab eelnõu § 8 lõikest 5 tulenevalt raamatukogunduse või infoteaduste alast kõrgharidust. Kui raamatukoguhoidjal ei ole erialast kõrgharidust, peab tal olema muu kõrgharidus ja raamatukoguhoidja kutse. Kui raamatukoguhoidjal ei ole kõrgharidust, võib tal olla ka muu kutse omandamiseks vajaliku taseme haridus ja raamatukoguhoidja kutse või valmisolek omandada vajalik haridus või kutse nominaalse õppeaja jooksul. Arvestades asjaolu, et rahvaraamatukogude võrk katab tervet Eestit ja kõikjale ei pruugi olla võimalik piisava hariduse ja kompetentsiga töötajaid leida, jäetakse raamatukoguhoidja haridus- ja kutsenõuetesse teatav paindlikkus, ent kasutatakse seejuures siiski lahendust, mis suunab vajalikke teadmisi mõistliku aja jooksul omandama. Alternatiivse loeteluna toodud kvalifikatsiooninõuded võimaldavad kohaliku omavalitsuse üksusel seada raamatukoguhoidjate ametikohtadele erinevaid nõudeid lähtudes ametikoha ülesannetest ja laadist. Samal ajal välditakse ebaproportsionaalsete piirangute seadmist. Alternatiivsed nõuded arvestavad, et seadus on universaalne ja reguleerib ühetaoliselt nii suuremate kui ka väikesemate omavalitsuste tegevust.*

Lõikes 2 sätestatakse, et rahvaraamatukogu põhiülesannete täitmiseks vajalikku haridust või kutset alles omandava töötajaga võib sõlmida tähtajalise töölepingu, mille kestus on vajaliku hariduse või kutse omandamise nominaalne õppeaeg. Lisaks nähakse ette, et vajaliku hariduse või kutse omandamisel muutub töösuhe tähtajatuks. Oluline on jällegi sätte paindlikkus, mis võimaldab arvestada nii rahvaraamatukogu kui ka töötaja vajaduste ja soovidega. Säte võimaldab tööle võtta nii haridust omandava kui ka alles õppima minemist kavandava inimese, aga samuti muu kõrgharidusega, kuid raamatukoguhoidja kutseta inimese.

Selline regulatsioon rõhutab erialase kõrghariduse olulisust, kuid võimaldab samal ajal kohaliku omavalitsuse üksusel täita seadusest tulenevad nõuded paindlikult.

Säte võimaldab töötaja värbamisel arvestada varasemat töökogemust ja töö käigus omandatud pädevusi ka juhul, kui töötajal puudub nõutav raamatukoguhoidja kutse. Näiteks võib aastaid raamatukoguhoidjana töötanud, kuid kutsetunnistuseta inimene vahetada elukohta ning vajada töökohta teises kohalikus omavalitsuses. Sellisel juhul on võimalik hinnata töötaja varasemat töökogemust ja töö käigus omandatud pädevuste vastavust konkreetse ametikoha nõuetele, olles selliselt kooskõlas varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise üldpõhimõtetega. Pikaajaline töökogemus raamatukogus annab spetsiifilised praktilised oskused (nt lugejateenindus, kogude kujundamine). Arvestades tööjõuturu demograafilist olukorda, eriti maapiirkondades, võib range ja alternatiivideta nõue viia olukorrani, kus raamatukogud jäävad kvalifitseeritud personali puudumisel hätta teenuse katvuse tagamisega. Paindlik regulatsioon võimaldab kohalikel omavalitsustel värvata ja hoida võimekaid spetsialiste, tagades samal ajal kultuuri- ja infoteenuste stabiilse kättesaadavuse.

Märgime, et vastavalt Euroopa Liidu kutsealase reguleerimise proportsionaalsuse kontrolli direktiivile (ELT L 173, 09.07.2018, lk 25–34) peavad liikmesriigid enne uute kutsealasid piiravate õigusnormide kehtestamist või muutmist läbima kohustusliku kutsealase reguleerimise proportsionaalsuse kontrolli. Selle eesmärk on tagada isikute vaba liikumine ja teenuste osutamise vabadus, hoides ära põhjendamatud turulepääsu barjäärid, kuid säilitades riikidele õiguse kaitsta avalikke huve. Raamatukoguhoidjate kvalifikatsiooninõuete osas on kutsealase proportsionaalsuse kontroll tehtud rahvaraamatukogu seaduse eelnõu seletuskirjas, arvestades eelnõu sõnastust. Range kõrgharidusnõude kehtestamine ei oleks meie hinnangul direktiiviga kooskõlas ning paindlikkuse lisamine raamatukoguhoidja kutse või vajaliku hariduse tulevikus omandamise võimalusena ning värbamisel varasema töökogemuse arvesse võtmise lubamine on põhjendatud ja otstarbekas.

Kultuurikomisjon

Signe Kivi küsis, kuidas sisustada õiguslikult valmisolekut omandada vajalik haridus või kutse nominaalse õppeaja jooksul. Kas see tuleb fikseerida suulise või kirjaliku kokkuleppena ning kuidas toimitakse juhul, kui töötajal seda valmisolekut enam ei ole.
Ülle Talihärm vastas, et vajaliku hariduse või kutse omandamise kokkulepe võib olla suuline või kirjalik ning selle vormi üle otsustab töötajat värbav kohalik omavalitsus. Samuti otsustab omavalitsus, kas haridusnõudeid ja õppimisvõimalusi käsitlevad tingimused esitatakse töökuulutuses. Eesmärk on valida parim kandidaat. Tööandja peab töötajaga kokku leppima ja fikseerima, millal töötaja õppima asub, arvestades ka võimalust, et ta juba õpib või alustab õpinguid kokkulepitud ajal, näiteks kahe aasta pärast.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Liina Kersna, Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali)

2. Muuta eelnõu § 18 lõige 7 ja sõnastada järgmiselt:
„(7) Lugeja andmete õigsust võib kontrollida kord aastas rahvaraamatukogu külastusel.”

Selgitus: *Eelnõu § 18 lõike 7 kohaselt kontrollitakse lugejate andmete õigsust kord aastas rahvaraamatukogu külastusel. Mitmed rahvaraamatukogude juhid on oma tagasisides välja toonud, et andmete kontrollimine on raamatukogule suur halduskoormus, kuna infosüsteem ei ole täna rahvastikuregistriga liidestatud, vaid andmeid tuleb küsida igalt lugejalt eraldi. Näiteks Tallinna Keskraamatukogu teenuseid kasutas 2025. aastal ca 73 000 lugejat. Sõnastus „õigus kontrollida isikuandmeid kord aastas“ annab raamatukogudele paindlikkust – kel vähem lugejaid, saaksid lugejate andmete õigsust kontrollida kord aastas, kel rohkem lugejaid, võiksid seda teha näiteks iga kolme aasta tagant. Rahvaraamatukogudele tagasisidest lähtudes teeme ettepaneku eelnõu § 18 lõiget 7 muuta, asendades kohustuse lugeja andmete õigsust kord aastas kontrollida õigusega andmeid üks kord aastas kontrollida. Raamatukogul on jätkuvalt õigus kontrollida lugeja andmete õigsust kord aastas (sh rahvastikuregistrist), kuid seda tehakse lähtuvalt isikutuvastust vajavate teenuste kasutamisel tekkivast vajadusest.*

Kultuurikomisjon
Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Liina Kersna, Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali)

3. Eelnõus teha järgmised muudatused:

3.1. Muuta eelnõu § 32 lõige 1 ja sõnastada järgmiselt:
„**§ 32. Seaduse jõustumine**
(1) Käesolev seadus jõustub 2027. aasta 1. märtsil.“.

(2) Käesoleva seaduse § 6, § 11 lõike 2 punkt 5, § 29 punktid 2, 3, 8, 16 ja 25 ja § 31 jõustuvad 2028. aasta 1. jaanuaril.”.

Selgitus: *Eesti Linnade ja Valdade Liit, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing ja mitmed rahvaraamatukogude juhid on väljendanud muret eelnõuga tehtavate muudatuste rakendamise ajakava pärast. Laekunud tagasisidest tulenevalt teeme ettepaneku lükata raamatukogude andmekogu ja väljaannete keskset hankimist puudutavate sätete jõustumine edasi kuni 1. jaanuarini 2028. aastal. See tähendab ühtlasi, et senised maakonnaraamatukogud jätkavad kahe lisaülesande täitmist kuni 31. detsembrini 2027. a. Eelnõu jõustumisaja osaline edasilükkamine võimaldab siduda komplekteerimisega seotud muudatused eelarveaasta algusega ning annab rohkem aega raamatukogude andmekogu ettevalmistamiseks, sealhulgas andmete migratsiooniks, koolituste läbiviimiseks, juhendmaterjalide koostamiseks ja muude rakendusküsimuste lahendamiseks. Eelnõu jõustumisaja osaline edasilükkamine ei too kaasa täiendavaid riigieelarvelisi kulusid.*

3.2. Muuta eelnõu § 25 (5. peatükk rakendussätted) ja sõnastada järgmiselt:
„Kuni 2027. aasta 28. veebruarini kehtinud rahvaraamatukogu seaduse § 6 lõike 1 alusel kehtestatud rahvaraamatukogude põhimäärused kehtivad kuni käesoleva seaduse alusel kehtestatud põhimääruste jõustumiseni, kuid mitte kauem kui 2027. aasta 31. detsembrini.“.

Selgitus*: Muudatus on seotud ettepanekuga lükata eelnõu jõustumine osaliselt edasi. Eelnõu § 25 kohaselt tuleb seni kehtiva rahvaraamatukogu seaduse alusel kehtestatud rahvaraamatukogude põhimäärused viia uue seadusega kooskõlla hiljemalt 2027. a 1. juuliks. Arvestades eelnõule laekunud huvirühmade tagasisidet teeme ettepaneku eelnõu jõustumine osaliselt edasi lükata selliselt, et raamatukogude andmekogu ja väljaannete keskset hankimist puudutavad sätted jõustuvad 1. jaanuaril 2028. aastal. See tähendab ühtlasi, et senised maakonnaraamatukogud jätkavad kahe lisaülesande täitmist kuni 31. detsembrini 2027. a. Eeltoodust tulenevalt on otstarbekas anda rahvaraamatukogudele rohkem aega ka oma põhimääruste uue seaduse nõuetega vastavusse viimiseks.*

3.3. Muuta eelnõu § 26 (5. peatükk rakendussätted) lõige 1 ja sõnastada järgmiselt:
„(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist maakonnaraamatukoguks nimetatud rahvaraamatukogu tegutseb maakonnaraamatukoguna kuni 2027. aasta 31. detsembrini.”

Selgitus*: Muudatus on seotud ettepanekuga lükata eelnõu jõustumine osaliselt edasi. Eelnõu § 26 reguleerib senistes maakonnaraamatukogudes kahe riikliku ülesande täitmist kuni 30. juunini 2027. aastal. Arvestades eelnõule laekunud huvirühmade tagasisidet teeme ettepaneku raamatukogude andmekogu ja väljaannete keskset hankimist puudutavate sätete jõustumine poole aasta võrra edasi lükata (st 1. jaanuarini 2028. aastal). See tähendab ühtlasi, et senised maakonnaraamatukogud jätkavad kahe lisaülesande täitmist kuni 31. detsembrini 2027. a. Eeltoodust tulenevalt palume eelnõu § 26 lõiget 1 muuta ja asendada selles tekstiosa „30. juunini” tekstiosaga „31. detsembrini".*

3.4. Muuta eelnõu § 27 (5. peatükk rakendussätted) tekst ja sõnastada järgmiselt:

„Rahvaraamatukogu struktuur viiakse käesoleva seaduse § 5 lõikega 1 vastavusse 2028. aasta 1. jaanuariks.“.

***Selgitus**: Muudatus on seotud ettepanekuga lükata eelnõu jõustumine osaliselt edasi. Eelnõu § 27 näeb ette, et rahvaraamatukogude struktuur viiakse uue seadusega kooskõlla 2027. aasta 1. juuliks. Seoses ettepanekuga eelnõu jõustumine osaliselt edasi lükata, on otstarbekas anda rahvaraamatukogudele ka rohkem aega oma struktuuri uue seaduse nõuetega vastavusse viimiseks. Seetõttu teeme ettepaneku eelnõu § 27 teksti muuta ja asendada selles tekstiosa „2027. aasta 1. juuliks” tekstiosaga „2028. aasta 1. jaanuariks”.*

3.5. Muuta eelnõu §-i 28 ja sõnastada järgmiselt:

„§ 28. Töölepingud ning haridus- ja kutsenõuded
Käesoleva seaduse § 9 ei kohaldata enne 2027. aasta 1. märtsi ametis olevatele raamatukoguhoidjatele.“.

3.6. Muuta eelnõu §-s 29 (5. peatükk rakendussätted) esitatud Eesti Rahvusraamatukogu seaduse punkt 29 järgmises sõnastuses:

„**29)** paragrahvi 23 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:
„(4) Peadirektor tagab 2027. aasta 1. juuliks Rahvusraamatukogu põhikirja vastavusse viimise käesoleva seaduse 2027. aasta 1. märtsil jõustunud redaktsiooniga ja 2028. aasta 1. juuliks 2028. aasta 1. jaanuaril jõustunud redaktsiooniga.“.“

***Selgitus**: Eelnõu § 29 punktiga 29 muudetakse Eesti Rahvusraamatukogu seaduse (ERRS) üleminekusätteid. Kuna ERRS-i muudatused on planeeritud jõustuma kahes etapis, 2027. aasta 1. märtsil näiteks suurem osa riigi haldusülesannete RaRa-le täitmiseks volitamisega seonduvast ja 2028. aasta 1. jaanuaril raamatukogude andmekogu puudutav, antakse eelnõuga ka põhikirja muutmiseks õigus kahel korral.*
Eelnõuga lisatava sätte kohaselt peab Eesti Rahvusraamatukogu (RaRa) peadirektor tagama 2027. aasta 1. juuliks RaRa põhikirja vastavusse viimise ERRS-i 2027. aasta 1. märtsil jõustunud redaktsiooniga, va raamatukogude andmekogu ja riigi haldusülesandena väljaannete hankimine.

Kultuurikomisjon

Ülle Talihärm selgitas, et muudatusettepanekuga muudetakse seaduse üldist jõustumisaega. Eesti Rahvusraamatukogu põhimäärust puudutavate muudatuste osas on silmas peetud, et Rahvusraamatukogul on põhikirja muutmiseks piisavalt aega.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Liina Kersna, Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali)

4. Muuta eelnõu §-i 26 ja sõnastada järgmiselt:

“**§ 26. Maakonnaraamatukogu ja linna või valla keskraamatukogu**

(1) Igas maakonnas peab olema maakonnaraamatukogu. Maakonnaraamatukogu on rahvaraamatukogu, kes täidab täiendavalt raamatukoguteeninduse maakondliku koordineerimise ülesandeid.

(2) Valdkonna eest vastutav minister nimetab maakonnaraamatukogu kõigi maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste ühisel ettepanekul. Ettepaneku tegemisel maakonnaraamatukogu nimetamiseks lähtuvad kohaliku omavalitsuse üksused käesoleva paragrahvi lõikes 5 loetletud ülesannete täitmiseks vajalike tingimuste olemasolust ja asjaomase valla- või linnavolikogu nõusolekust.

(3) Kui maakonna kohaliku omavalitsuse üksused ei saavuta maakonnaraamatukogu nimetamise ettepaneku tegemiseks vajalikku üksmeelt, nimetab valdkonna eest vastutav minister maakonnaraamatukogu kohaliku omavalitsuse üksuste ettepanekuta, kuulates ära maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste arvamused ning lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 5 loetletud ülesannete täitmiseks vajalike tingimuste olemasolust ja asjaomase valla- või linnavolikogu nõusolekust.

(4) Linnas või vallas, kus on mitu rahvaraamatukogu, võib linna- või vallavolikogu raamatukoguteeninduse koordineerimiseks nimetada ühe rahvaraamatukogudest linna või valla keskraamatukoguks.

(5) Maakonnaraamatukogu ja keskraamatukogu ülesandeid võib täita sama raamatukogu.

(6) Maakonnaraamatukogu ja keskraamatukogu ülesanded raamatukoguteeninduse koordineerimisel on:

1) kogude komplekteerimine ja töötlemine;

2) rahvaraamatukogude tegevuseks vajalike bibliograafia-, täistekst- ja muude andmebaaside loomine ja pidamine;

3) rahvaraamatukogude tegevuse analüüsimine;

4) erialane nõustamine ja raamatukogutöötajate täienduskoolituse korraldamine;”

Isamaa fraktsioon

Ülle Talihärm selgitas, et ametikohtade piirkondlik paiknemine on Eesti Rahvusraamatukoguga läbi räägitud, kuna see puudutab raamatukogu personalipoliitikat. Läbirääkimistel jõuti kokkuleppele, et loodavad 25 ametikohta on regionaalsed. Vastav selgitus kajastatakse eelnõu teise lugemise seletuskirjas.
Merilin Piipuu tõi esile regionaalpoliitika olulisuse ka rahvaraamatukogu seaduse kontekstis ning lisas, et muudatus annab Eesti Rahvusraamatukogule võimaluse tugevdada oma üleriigilist rolli. Pikemas perspektiivis võiks soodustada raamatukogu tegevuse laienemist maapiirkondadesse.

Tõnis Lukas küsis, milliste põhimõtete alusel jaotatakse loodavad 25 ametikohta piirkondade vahel ning kas nende piirkondliku paiknemise kohta on juba täpsemat teavet.
Ülle Talihärm vastas, et 25 ametikoha täpset piirkondlikku jaotust ei ole veel võimalik öelda, sest see sõltub töötajate värbamisest nelja piirkonnaüksusesse. Eesti Rahvusraamatukogu on nelja piirkonna moodustamise ette valmistanud ning kohalike omavalitsustega peetud läbirääkimistel on piirkondade piirid omavalitsuste tasandil üldjoontes paika saanud. Konkreetsete tööruumide asukoha üle alustatakse läbirääkimisi pärast seaduse jõustumist. Töökohtade paiknemisel arvestatakse töötajate elukoha ja töötamiseelistustega ning vastavalt korraldatakse ka tööruumid või rendipinnad. Näiteks Elvas töötavale IT-spetsialistile võib leida tööruumi Elvas või piirkonnaüksuses. Ametikohad ei paikne Tallinnas.
Merilin Piipuu lisas, et piirkondade kujundamine toimus kogu valdkonda kaasates ning protsessiga alustati ligi kaks aastat tagasi. Kaaluti ka võimalust jätta igasse

maakonnaraamatukokku üks või kaks töötajat. Arutelude tulemusena jõudis valdkond nelja piirkonna lahenduseni, mille kohaselt töötaks igas piirkonnas koos vähemalt kaks inimest. Nii saavad töötajad oma oskuste ja kogemustega üksteist täiendada ning meeskonnana tegutseda.

Tõnis Lukas küsis, kas regionaalsete töötajate, näiteks Elvas töötava IT-spetsialisti töökohad võiks üldjuhul rajada seniste maakonnaraamatukogude ruumidesse, kus on olemas kiire internet ja vajalikud tehnilised võimalused. T. Lukas lisas, et raamatukogusid on kavandatud arendada laiemat kasutust võimaldavate töökohtadena, mida saaksid kasutada nii riigitöötajad kui ka teised kaugtöö tegijad.
Ülle Talihärm vastas, et piirkonnaüksuste tööruumide leidmisel eelistatakse maakonnaraamatukogusid. Eesti Rahvusraamatukokku tööle võetud piirkondade ettevalmistamise projektijuht peab ruumide kasutamiseks läbirääkimisi maakonnaraamatukogudega ning vajaduse korral teiste asutustega, kui maakonnaraamatukogu ei soovi või ei saa piirkonnaüksust oma ruumidesse majutada.

Madis Kallas pidas oluliseks seletuskirjas rõhutatud põhimõtet luua 25 regionaalset töökohta väljaspool Harju maakonda. Tema hinnangul aitab see tugevdada regionaalset tasakaalu ka juhul, kui töökohad ei jõua kõige väiksematesse maakondadesse. M. Kallas lisas, et tema hinnangul asub 75% raamatukogudest väljaspool Harju maakonda ning raamatukoguvõrk katab Eestit hästi. Seetõttu ei ole piirkondlike töökohtade loomine kunstlik tegevuse pealinnast väljaviimine, vaid lähtub valdkonna senisest üleriigilisest paiknemisest.

Signe Kivi palus selgitada, kuidas suhestuvad maakonnaraamatukogudesse jäävad kaks töötajat ja loodavad 25 regionaalset ametikohta ning milliseid ülesandeid, sealhulgas IT-valdkonnas, regionaalsed töötajad täidavad.
Ülle Talihärm vastas, et kuni 2027. aasta lõpuni jäävad maakonnaraamatukogude ülesanneteks väljaannete hankimine ja seniste raamatukogude infosüsteemide haldamine. Seaduse üldisel jõustumisel, 1. märtsil 2027, lähevad Eesti Rahvusraamatukogule üle koolitusülesanded, statistika ja aruannete analüüs ning selleks täidetakse 12-13 ametikohta. Ü. Talihärm lisas, et andmekogu käivitumisel 1. jaanuaril 2028 lähevad Eesti Rahvusraamatukogule üle kõik rahvaraamatukogudega seotud riiklikud haldusülesanded, sh andmekogu haldamine ja väljaannete hankimine. Sellest ajast maakonnaraamatukogud neid riiklikke ülesandeid enam ei täida ning Eesti Rahvusraamatukogu arendusüksuses peavad olema täidetud kõik 25 ametikohta. Ülejäänud ametikohad täidetakse seega teises etapis, alates 1. jaanuarist 2028.

Tõnis Lukas küsis, kas senised 58 ametikohta likvideeritakse 2027. aasta alguses.
Ülle Talihärm vastas, et 28 ametikohta korraldatakse ümber alates 1. märtsist 2027.
Tõnis Lukas täpsustas, et tema arusaama kohaselt rahastab riik senist 58 ametikohta kuni 1. märtsini 2027 ning seejärel jääb igasse maakonnaraamatukokku aasta lõpuni kaks töötajat. T. Lukas avaldas heameelt, et arutelu käigus on jõutud lahendustega edasi ning pikenenud on maakonnaraamatukogude senise staatuse säilimise aeg. T. Lukas lisas, et jääb komisjoni pakutud lahenduse suhtes erapooletuks, kuid ei loobu Isamaa muudatusettepanekust.
Liina Kersna täpsustas, et komisjon ei ole esitanud eraldi muudatusettepanekut, vaid kokku on lepitud seletuskirja täiendamises.

Madis Kallas sõnas, et toetab Isamaa ettepaneku mõtet, kuid jääb hääletusel erapooletuks. M. Kallase hinnangul on lahendused vastandlikud ning Isamaa ettepaneku toetamisel ei saaks seletuskirjas ette näha 25 regionaalset ametikohta.

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 1: Tõnis Lukas; vastu 4: Liina Kersna, Margit Sutrop, Signe Kivi, Kadri Tali; erapooletuid 2: Madis Kallas, Vadim Belobrovtsev)

5. Muuta rahvaraamatukogu seaduse eelnõu §-s 29 esitatud Eesti Rahvusraamatukogu seaduse punktis 16 „**1[1]**. peatükk Raamatukogude andmekogu“ toodud §-d 7[3] ja 7[4] järgmiselt:

„§ 7[3]. Raamatukogude andmekogu asutamine ja pidamise eesmärk

(1) Raamatukogude andmekogu on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille pidamise eesmärk on:
1) raamatukogude kogudesse kuuluvate väljaannete ja esemete üle arvestuse pidamine kogude haldamiseks ning kogude üldkättesaadavaks tegemise toetamine;
2) raamatukogude infovara säilitamine ja üldkättesaadavaks tegemine;
3) lugejate, külastajate ja laenutuste registreerimine ning nende üle arvestuse pidamine teenuste osutamiseks;
4) raamatukogude korraldamine ja juhtimine;
5) raamatukogude andmete kogumine ja töötlemine, uuringute ning statistiliste ülevaadete tegemiseks ja esitamiseks;
6) raamatukogude ülesannete elektrooniline täitmine;
7) teaduskirjanduse ja -informatsiooni ning teabeallikate, sealhulgas teadus- ja muude andmebaaside kättesaadavaks tegemine ja juurdepääsu tagamine.

(2) Raamatukogude andmekogu isikuandmete kaasvastutavad töötlejad on Rahvusraamatukogu, avalik-õiguslik ülikool ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu pidaja. Andmekogu haldajad on Kultuuriministeerium, Rahvusraamatukogu ja avalik-õiguslikud ülikoolid.

(3) Raamatukogude andmekogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:
1) andmekogu ülesehitus ja andmete täpne koosseis;
2) andmekogu kaasvastutavate töötlejate ülesanded;
3) volitatud töötleja ning vastutava ja volitatud töötleja ülesanded;
4) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed;
5) andmete esitamise, muutmise ja väljastamise kord;
6) andmete säilitamise täpsed tähtajad ja kord;
7) andmekogu arendamise juhtrühma moodustamine ja selle töökorraldus;
8) muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused.

(4) Raamatukogude andmekogu koosseisus peetakse alamandmekogusid, sealhulgas rahvaraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude, Rahvusraamatukogu ning muu liitunud raamatukogu andmete põhjal moodustatud alamandmekogusid.

(5) Andmekogu arendamise juhtrühma moodustamisel tagatakse erinevate andmekoguga liitunud raamatukogude, sealhulgas avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude esindatus. Andmekogu koosseisu kuuluva alamandmekogu arendamise koordineerimiseks ja korraldamiseks võib moodustada eraldiseisva juhtrühma.

(6) Avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude ja Rahvusraamatukogu andmete põhjal moodustatud alamandmekogu korraldamist ja arendamist juhivad avalik-õiguslikud ülikoolid ja Rahvusraamatukogu.

§ 7[4]. Raamatukogude andmekogus töödeldavad isikuandmed ja nende säilitamine

(1) Raamatukogude andmekogus töödeldakse järgmisi isikuandmeid:
1) lugeja ja tema seadusliku esindaja üldandmed;
2) külastaja üldandmed;
3) lugeja eestkoste andmed;
4) lugeja eelistuste andmed vastavalt lugeja nõusolekule;
5) koduteeninduse vajadusega seotud andmed;
6) andmed puude liigi ja kestuse kohta;
7) lugeja haridus-, teadus- või muu asutusega seotuse ja kasutajarühma andmed;
8) raamatukoguteenuste kasutamise, kasutusõiguste ning lugeja kohustuste andmed;
9) väljaannetes sisalduvaid isikuandmed;
10) raamatukogutöötajate ning raamatukogude andmekogu töövahendina kasutavate teiste asutuste ja isikute töötajate üldandmed.

(2) Raamatukogude andmekogusse kantavate andmete saamiseks ja kontrollimiseks võib teha päringuid teistesse andmekogudesse.

(3) Raamatukogude andmekogus isikuandmete säilitamise tähtaeg on kuni kolm aastat ajast kui:
1) lugeja või tema seaduslik esindaja ei ole isikutuvastust nõudvaid teenuseid kasutanud;
2) raamatukogu või lugeja ise või tema seaduslik esindaja ei ole enda andmeid uuendanud;
3) lugejal või külastajal või tema seaduslikul esindajal ei ole raamatukogu ees täitmata kohustusi või on tema suhtes nõue aegunud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 10 nimetatud isikuandmeid säilitatakse töösuhte lõppemiseni.

(5) Säilitustähtaja möödumisel lugeja isikuandmed anonüümitakse ja tema seadusliku esindaja ja eeskostja isikuandmed kustutatakse. Juhul kui lugejal või külastajal on raamatukogu ees täitmata kohustusi, säilitatakse andmeid kuni kohustuste täitmiseni või nõude aegumiseni.

Selgitused muudatuste juurde. Muudatused on kooskõlastatud Haridus- ja Teadusministeeriumi, Justiits- ja Digiministeeriumi ning Rektorite Nõukogu esindajatega.

1.Täiendada § 7[3] lõiget 1 punktiga 7 järgmises sõnastuses:
„7) teaduskirjanduse ja -informatsiooni ning teabeallikate, sealhulgas teadus- ja muude andmebaaside kättesaadavaks tegemine ja juurdepääsu tagamine.“

Seaduses sätestatakse, et raamatukogude andmekogu pidamise eesmärk on ka teaduskirjandusele ja -informatsioonile juurdepääsu tagamine. Muudatus on vajalik, et tagada nii avalik-õigusliku ülikooli kui ka muu raamatukogude andmekoguga liitunud raamatukogu teadus- ja õppetöö kvaliteet, tagades teadlastele, õppejõududele, üliõpilastele ja

teistele raamatukogude kasutajatele vajaliku teadusinformatsiooni ning andmebaaside süsteemse ja kasutajate vajadustele vastava kättesaadavuse ning juurdepääsu.

2. Sõnastada § 7^3 lõige 2 järgmiselt:
"(2) Raamatukogude andmekogu isikuandmete kaasvastutavad töötlejad on Rahvusraamatukogu, avalik-õiguslik ülikool ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu pidaja. Andmekogu haldajad on Kultuuriministeerium, Rahvusraamatukogu ja avalik-õiguslikud ülikoolid."

Muudatusega eristatakse raamatukogude andmekogu isikuandmete kaasvastutavad töötlejad ja andmekogu haldaja ehk vastutav töötleja avaliku teabe seaduse mõttes. Raamatukogude andmekogu isikuandmete kaasvastatavad töötlejad on kõik andmekoguga liitunud raamatukogud nende poolt töödeldavate isikuandmete ulatuses. Seaduse tasandil määratletakse andmekogu isikuandmete kaasvastutava töötlejana Rahvusraamatukogu, andmekoguga liitunud avalik-õiguslik ülikool ja andmekoguga liitunud muu raamatukogu pidaja. Muudatusega määratletakse vastutav töötleja juriidilise isiku või raamatukogu pidaja tasandil. Avalik-õigusliku ülikooli raamatukogu kui ka muu andmekoguga liitunud raamatukogu ei ole üldjuhul eraldiseisev isik, vaid näiteks ülikooli struktuuriüksus. Kohaliku omavalitsuse üksuse kui rahvaraamatukogu pidaja pädevuse teostamine määratletakse kohaliku omavalitsuse üksuse siseselt.
Lisatakse ka andmekogu haldajad, kelleks on Kultuuriministeerium, Eesti Rahvusraamatukogu ja avalik-õiguslikud ülikoolid. Andmekogu haldaja lisamine on vajalik, et eristada riigi infosüsteemi kuuluva andmekogu vastutav töötleja avaliku teabe seaduse tähenduses. Andmekogul on mitu haldajat kuna andmekogu koosneb alamandmekogudest, mille haldajaid on vajalik eristada. Avalik-õiguslikud ülikoolid vastutavad nende raamatukogude andmetel põhineva andmekogu osa haldamise eest koos Eesti Rahvusraamatukoguga kui alamandmekogu on moodustatud ühiselt.
Andmekogu haldaja ehk vastutav töötleja avaliku teabe seaduse mõttes korraldab andmekogu kasutusele võtmist, teenuste ja andmete haldamist ning vastutab andmekogu haldamise seaduslikkuse ja andmekogu arendamise eest. Vastutavate töötlejate ja andmekogu haldajate vastutusvaldkonnad ning ülesanded määratakse kindlaks ERRS § 7^3 lõike 3 alusel kehtestatavas raamatukogude andmekogu põhimääruses.

3. Ühendada § 7^3 lõige 3 ja 4 ning sõnastada § 7^3 lõige 3 järgmiselt:
„(3) Raamatukogude andmekogu põhimääruse kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega, milles sätestatakse:
1) andmekogu ülesehitus ja andmete täpne koosseis;
2) andmekogu kaasvastutavate töötlejate ülesanded;
3) volitatud töötleja ning vastutava ja volitatud töötleja ülesanded;
4) andmeandjad ja nendelt saadavad andmed;
5) andmete esitamise, muutmise ja väljastamise kord;
6) andmete säilitamise täpsed tähtajad ja kord;
7) andmekogu arendamise juhtrühma moodustamine ja selle töökorraldus;
8) muud andmekogu pidamisega seotud korralduslikud küsimused."

Selgitus: Muudatusega viiakse raamatukogude andmekogu põhimääruse kehtestamine Vabariigi Valituse tasandile, kuna põhimäärus puudutab erinevate ministeeriumide valitsemisalasid. Ühtlasi täpsustatakse, et põhimääruses sätestatakse raamatukogude andmekogu kaasvastutavate töötlejate ja avaliku teabe seaduse mõistes andmekogu vastutavate töötlejate (ehk andmekogu haldajate) ülesanded. Samuti nähakse ette, et põhimääruses sätestatakse ka andmekogu arendamise juhtrühma moodustamine ja selle töökorraldus (lõike 3 punkt 7). Muudatus on vajalik eri tüüpi raamatukogude ja haldusalade ülese raamatukogude andmekogu arendamise ja haldamise strateegilise juhtimise tagamiseks,

sealhulgas osapoolte koostöö korraldamiseks, arendusvajaduste kooskõlastamiseks ning andmekogu tervikliku ja eesmärgipärase toimimise toetamiseks. Punkti 7 lisamise tõttu muutub senine punkt 7 punktiks 8.

4. Sõnastada § 7^3 lõige 4 uuesti ja lisada lõiked 5 ning 6 järgmises sõnastuses:
„(4) Raamatukogude andmekogu koosseisus peetakse alamandmekogusid, sealhulgas rahvaraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude, Rahvusraamatukogu ning muu liitunud raamatukogu andmete põhjal moodustatud alamandmekogusid.

(5) Andmekogu arendamise juhtrühma moodustamisel tagatakse erinevate andmekoguga liitunud raamatukogude, sealhulgas avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude esindatus. Andmekogu koosseisu kuuluva alamandmekogu arendamise koordineerimiseks ja korraldamiseks võib moodustada eraldiseisva juhtrühma.

(6) Avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude ja Rahvusraamatukogu andmete põhjal moodustatud alamandmekogu korraldamist ja arendamist juhivad avalik-õiguslikud ülikoolid ja Rahvusraamatukogu.“

Selgitus: Eesti Rahvusraamatukogu seadusesse lisatava § 7^3 lõiked 4, 5 ja 6 täpsustavad sama paragrahvi uue lõike 3 punktides 1 ja 7 sätestatut. Lõikes 4 nähakse ette, et andmekogu koosseisus peetakse alamandmekogusid. Eraldi alamandmekogu moodustatakse rahvaraamatukogude ning Eesti Rahvusraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide andmete põhjal. Samuti võib moodustada alamandmekogu raamatukogude andmekoguga liitunud muu raamatukogu, näiteks Eesti Kirjandusmuuseumi ja selle Arhiivraamatukogu andmete põhjal. Erinevate raamatukogude andmekoguga liitunud raamatukogude esindatuse tagamine andmekogu arendamise juhtrühmas ja vajaduse korral alamandmekogu arendamiseks eraldi juhtrühma moodustamine sätestab selgemalt osapoolte koostöö ja arendusvajaduste kooskõlastamise, et tagada andmekogu terviklik ja tõhus arendamine ning toimimine. Lõigete 4, 5 ja 6 lisamisega täpsustatakse alamandmekogude moodustamise ja juhtimise korda ning raamatukogude esindatust andmekogu arendamisel. Lõike 6 lisamine on vajalik, et tagada avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude andmetel põhineva alamandmekogu haldamisel ning arendamisel ülikoolide sisuline kaasatus ja otsustusõigus seadusega ettenähtud piires.

5. Sõnastada § 7^4 lõiked 1, 3, 4 ja 5 järgmiselt:
“(1) Raamatukogude andmekogus töödeldakse järgmisi isikuandmeid:
1) lugeja ja tema seadusliku esindaja üldandmed;
2) külastaja üldandmed;
3) lugeja eestkoste andmed;
4) lugeja eelistuste andmed vastavalt lugeja nõusolekule;
5) koduteeninduse vajadusega seotud andmed;
6) andmed puude liigi ja kestuse kohta;
7) lugeja haridus-, teadus- või muu asutusega seotuse ja kasutajarühma andmed;
8) raamatukoguteenuste kasutamise, kasutusõiguste ning lugeja kohustuste andmed;
9) väljaannetes sisalduvaid isikuandmed;
10) raamatukogutöötajate ning raamatukogude andmekogu töövahendina kasutavate teiste asutuste ja isikute töötajate üldandmed.

(3) Raamatukogude andmekogus isikuandmete säilitamise tähtaeg on kuni kolm aastat ajast kui:
1) lugeja või tema seaduslik esindaja ei ole isikutuvastust nõudvaid teenuseid kasutanud;
2) raamatukogu või lugeja ise või tema seaduslik esindaja ei ole enda andmeid uuendanud;

3) lugejal või külastajal või tema seaduslikul esindajal ei ole raamatukogu ees täitmata kohustusi või on tema suhtes nõue aegunud.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 10 nimetatud isikuandmeid säilitatakse töösuhte lõppemiseni.

(5) Säilitustähtaja möödumisel lugeja isikuandmed anonüümitakse ja tema seadusliku esindaja ja eeskostja isikuandmed kustutatakse. Juhul kui lugejal või külastajal on raamatukogu ees täitmata kohustusi, säilitatakse andmeid kuni kohustuste täitmiseni või nõude aegumiseni."

Selgitus:
Muudatusega avatakse § 7^4 lõikes 1 seni erinevatele seadustele viidetena esitatud raamatukogude andmekogus töödeldavate isikuandmete loetelu. Loeteluna toodud isikuandmete loetelu katab erinevate raamatukogude andmekoguga liituvate raamatukogude lugejate ja külastajate teenindamiseks vajalikud andmed. Näiteks lugeja haridus-, teadus- või muu asutusega seotuse ja kasutajarühma andmed on vajalikud haridusasutusele lugeja seostamiseks konkreetse haridusasutuse, klassi või kursusega. Nendele andmetele tuginedes tagatakse lugejale raamatukogus juurdepääs temale vajalikule teabele. Väljaannetes sisalduvate isikuandmete töötlemise punkt sõnastati selgemalt ja arusaadavamalt, muutmata selle senist sisu. Isikuandmete täpne koosseis annab raamatukogudele õigusliku aluse töödelda andmeid üksnes raamatukogude andmekogus ja andmekogu pidamise eesmärkidel. Muudatusega täpsustatakse andmekogus töödeldavate isikuandmete liike ja nende töötlemise eesmärgipärast seost raamatukogude ülesannetega raamatukogude andmekogus. Muudatus loob selgema õigusliku aluse andmete töötlemiseks raamatukogu põhiülesannete täitmisel ning aitab tagada § 7^3 lõikes 1 sätestatud raamatukogude andmekogu pidamise eesmärkide saavutamise.

Senised lõiked 3, 4 ja 5 sõnastatakse uuesti.
Endine lõige 4 tuuakse lõikeks 3 ja selles täpsustatakse raamatukogude andmekogus isikuandmete säilitamisega seonduvat. Eelnõu kohaselt on lugeja isikuandmete säilitamine seotud lugeja poolt isikutuvastust nõudvate teenuste kasutamise või lugeja andmete uuendamise või lugeja täitmata kohustustega. Muudatusega täpsustakse, et lugeja isikuandmete säilitamise tähtaeg on seotud ka lugeja seadusliku esindaja tegevusega lugeja esindamisel. Muudatuse eesmärk on tagada säilitustähtaja arvestamise selgus olukordades, kus lugeja eest tegutseb tema seaduslik esindaja.

Endine lõige 5 sõnastatakse uuesti lõikena 4 ning muudetakse selles olev viide sama paragrahvi lõikele 1 (arvestades lõike 1 uut sõnastust).

Endine lõige 3 sõnastatakse uue lõikena 5, jättes välja esimese lause ja selles toodud viite isikuandmete säilitamise tähtaegadele rahvaraamatukogu seaduses ning raamatukogude andmekoguga liitunud muu raamatukogu tegevust reguleerivates õigusaktides. Raamatukogude andmekogu regulatsiooniga seonduvalt nähakse lõikes 5 ette üksnes pärast andmete säilitamistähtaja möödumist toimuv andmete kustutamine ja anonüümimine.

Endine lõige 6 jäetakse eelnõust välja, kuna § 7^4 lõikes 1 sätestatakse raamatukogude andmekogus töödeldavate isikuandmete täpne koosseis, lähtudes andmekogu eesmärkidest ja ülesannetest. Lõike 1 uuesti sõnastamise järgselt puudub vajadus lõikes 6 esitatud regulatsiooniks.

Rektorite Nõukogu neljas ettepanek, mis puudutab raamatukogude andmekogu kulude hüvitamist (§ 7^5. Raamatukogude andmekoguga liitumise ja selle kasutamise tasu), jäetakse arvestamata ja vastavad sätted jäävad eelnõusse esialgses sõnastuses.

Kultuurikomisjon

Ülle Talihärm kinnitas, et muudatused on koostatud koostöös osapooltega ning nende suhtes on saavutatud kokkulepe.
Carina Rikart palus täpsustada, kuidas lahendati JDM-i märkus automaatse haldusmenetluse kohta ning miks ei ole selle kohta esitatud ettepanekut.
Merle Põld vastas, et automaatse haldusmenetluse kohta ei ole ettepanekut esitatud, sest Riigikogu on haldusmenetluse seadust selles osas juba täiendanud. Muudatuse ettevalmistamist juhtis JDM-i avaliku õiguse talitus. Pärast eelmist komisjoni istungit konsulteeriti uuesti nimetatud talitusega ning nende seisukoha kohaselt ei ole Eesti Rahvusraamatukogu seaduses ega rahvaraamatukogu seaduses vaja korrata haldusmenetluse seaduse üldsätteid, mis kohalduvad nii rahvaraamatukogudele kui ka Eesti Rahvusraamatukogule.
Kõnealune säte sisaldub rahvaraamatukogu seaduse eelnõu §-s 22 ning avaliku õiguse talitus on kinnitanud selle piisavust. Haldusmenetluse seaduse üldsätted kohalduvad ka neid eriseaduses valikuliselt kordamata.

Margit Sutrop küsis, kas muudatusettepaneku sõnastus sätestab alamandmekogude pidamise kindla kohustusena või üksnes nende loomise võimalusena, arvestades ülikoolide varasemat soovi saada kindlus alamandmekogu olemasolu kohta.
Merle Põld vastas, et § 7^3 lisatava lõike 4 kohaselt peetakse raamatukogude andmekogu koosseisus alamandmekogusid, sealhulgas rahvaraamatukogude ja avalik-õiguslike ülikoolide raamatukogude jt seaduses nimetatud raamatukogude andmete põhjal moodustatud alamandmekogusid. Seega sätestab sõnastus alamandmekogude pidamise, mitte üksnes nende loomise võimaluse.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Liina Kersna, Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali)

Margit Sutrop küsis, kuidas lepitakse kokku andmekogu kasutamise tasud ning milline on selles Kultuuriministeeriumi, teenusepakkuja ja alamandmekogude osapoolte roll. M. Sutrop palus täpsustada, kas tasude kokkuleppimise korra kohta on koostatud ettepanek.

Ülle Talihärm selgitas, et teenusepakkujaga sõlmitakse hanke tulemusena kaks eraldi tingimustega lepingut. Avalik-õiguslike ülikoolide ja rahvaraamatukogude litsentsitasude kulupõhiste valemite kujundamiseks annavad sisendi mõlemad osapooled. Tasud kinnitatakse kultuuriministri määrusega.

Margit Sutrop küsis täpsustuseks, kas tasud kehtestatakse jätkuvalt kultuuriministri määrusega, mille kujundamisel saab HTM kaasa rääkida, ning kas kaalutud on ka muid lahendusi.
Merilin Piipuu vastas, et ülikoolid ise lepivad tasu kokku hankepartneriga. Määrus lihtsalt sätestab need tasud.
Margit Sutrop küsis, kuidas reguleeritakse tasude edaspidist tõusu: kas selle üle peetakse teenusepakkujaga jooksvalt läbirääkimisi või määratakse tasude muutmise tingimused ja nende kehtivusaeg kindlaks hankes.

Merilin Piipuu vastas, et käimasolevatel läbirääkimistel, kuhu on kaasatud ka ülikoolid, on jõutud kokkuleppele tasude 3%-lises aastases tõusus.
Margit Sutrop küsis, kas hange on lõppenud edukalt.
Merilin Piipuu vastas, et pikalt kestnud hankeläbirääkimistel on jõutud mõlemale poolele sobiva kokkuleppeni, kuid lepinguid ei allkirjastata enne õigusliku aluse olemasolu ehk rahvaraamatukogu seadust ja sellega tehtavate muudatuste vastuvõtmist.

Liina Kersna tegi ettepaneku võtta eelnõu täiskogu päevakorda 11. novembril ning teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 18. novembril.

Otsustati:
1.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 11.11.2026 (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).
1.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).
1.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 18.11.2026 14:00 (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

2. Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud Riigikogu otsuse „Ettepaneku tegemine Vabariigi Valitsusele taastada noorte koolispordi toetus“ eelnõu (944 OE) esimese lugemise ettevalmistamine

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu ning andis eelnõu tutvustamiseks sõna eelnõu esitaja esindajale.

Vadim Belobrovtsev tutvustas otsuse eelnõu, millega tehakse Vabariigi Valitsusele ettepanek taastada noorte koolispordi toetus.
Kuni 2024. aastani toetas Kultuuriministeerium Eesti Koolispordi Liitu ja Eestimaa Spordiliitu Jõud kokku poole miljoni euroga. 2023. aastal otsustas Kultuuriministeerium rahastamissüsteemi muuta ning jagada senine toetus ümber maakonnaspordiliitudele, mis tekitas valdkonnas vastuseisu. V. Belobrovtsev rõhutas maakondliku tegevuse ning üleriigiliste ja rahvusvaheliste võistluste korraldamise erinevust. Eesti Koolispordi Liit tegeleb laste ja noorte ning Eestimaa Spordiliit Jõud täiskasvanute ja harrastajate võistlustega üleriigilisel ja rahvusvahelisel tasemel. Katusorganisatsioonidel on oluline koordineeriv roll, mille kadumine võib põhjustada korralduslikke probleeme. Ka maakonnaspordiliidud on avaldanud soovi süsteemi taastamiseks. Kuigi Kultuuriministeeriumi kinnitusel eraldatakse koolispordile nüüd rohkem raha, tekib küsimus, miks on senised katusorganisatsioonid rahastamisest kõrvale jäetud. V. Belobrovtsev küsis, millistel põhjustel rahastamissüsteemi muudeti ning kas muudatuse mõju on analüüsitud ja hinnatud. Muudatust ei saa põhjendada kokkuhoiuga, kui valdkonnale eraldatakse senisest rohkem raha. Eelnõu esitaja palub kaaluda võimalust senine süsteem ühel või teisel kujul taastada.

Norman Põder rõhutas koolispordi tähtsust laste ja noorte liikumis- ja sportimisharjumuste kujundamisel ning vajadust selle sisu ajas üle vaadata. Varem osales organiseeritud spordis ligikaudu 15% lastest ja noortest ning koolisport omas selget rolli ja võistlusväljundit lastele. Praegu on laste ja noorte osalus aga üle 50%. Seetõttu on paljudel lastel võistlusvõimalused

olemas ka väljaspool kooli.
2023. aastal tehtud uuringu kohaselt osales 4/5 koolispordivõistlustel osalenud lastest ja noortest paralleelselt ka mõnes teises võistlussüsteemis ning samad lapsed osalesid koolispordis sageli mitmel alal. Koolispordis mitteosalemise peamine põhjus oli see, et kehalise kasvatuse või liikumisõpetaja ei olnud last osalema kutsunud. Kooli tegevused peavad olema kättesaadavad kõigile lastele sõltumata sportlikust taustast ja kehalisest võimekusest.
N. Põder lisas, et Eesti Koolispordi Liidu peamine sisuline roll oli üleriikliku võistluskalendri haldamine ja finaalturniiride korraldamine koostöös maakonnaspordiliitudega. Suurema osa korraldustööst tegid juba varem maakonnaspordiliidud, kes suhtlesid koolide ja kohalike omavalitsustega ning korraldasid tegevusi kooli-, maakonna- ja mõnel juhul piirkondlikul tasandil. Ka finaalturniire viisid läbi maakonnaspordiliidud Eesti Koolispordi Liidu rahalisel toel. Liiduga arutati vajadust kaasata ka lapsi, kes väljaspool kooli võistlusspordiga ei tegele, kuid erinevalt tegevusi laiendanud maakonnaspordiliitudest ei olnud Eesti Koolispordi Liit valmis ka lisarahastuse toel selleks uusi tegevusi pakkuma.
N. Põder sõnas, et 2023. aastal otsustati jagada alates 2024. aastast Eesti Koolispordi Liidu senine 300 000 euro suurune toetus maakonnaspordiliitude vahel. Sellest 100 000 eurot oli liit juba varem maakonnaspordiliitudele edasi suunanud ning täiendavalt läks neile 200 000 eurot. Rahastamismuudatuse tulemusi tutvustades tõi N. Põder välja, et koolispordivõistluste osaluskordi oli 2023. aastal 39 000, 2024. aastal 53 000 ja 2025. aastal 57 000. Kasv oli ligikaudu 50%, mis viitab ka selliste laste ja noorte kaasamisele, kes väljaspool kooli võistluskogemust ei saa. Terviklik liikumisharrastuse edendamine tähendab erinevate tegevuste pakkumist eeskätt neile, kes seni spordis ja liikumises vähem osalevad, mitte üksnes juba aktiivsete laste täiendavat kaasamist.
N. Põder kinnitas, et Kultuuriministeerium ei takista üleriigiliste finaalturniiride korraldamist. Jätkuvalt toimuvad võistlused 3 × 3 korvpallis, võrkpallis ja lauatennises ning jätkuvad sarjad „TV 10 olümpiastarti“ ja „Tähelepanu, start!“. Üleriigiliste võistluste korraldamise algatus peaks tulema eelkõige spordialaliitudelt, kellel on parim ülevaade võistlussüsteemi lünkadest, mida koolispordiga täita.
2022. aasta lõpus Eesti Olümpiakomitee juurde loodud SA Liikumisharrastuse Kompetentsikeskus täidab varem katmata katusorganisatsiooni ülesandeid. Jagab häid praktikaid, laiendab edukaid pilootprojekte, korraldab infokoosolekuid ja sisulisi arutelusid ning teeb koostööd osapooltega, sealhulgas Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Maakonnaspordiliitude katusorganisatsioon on muu hulgas ka Eesti Olümpiakomitee. Aasta jooksul on plaanis koolispordi arutelu maakonnaspordiliitude ja spordialaliitude osalusel, et koondada ideid edasisteks tegevusteks.
N. Põder pidas keskse organisatsiooni riikliku toetuse taastamise asemel otstarbekaks leida lisarahastust maakonnaspordiliitudele. Tema hinnangul võimaldaks see tugevdada kohapealseid tegevusi, kaasata rohkem erineva taustaga lapsi ja noori ning kujundada liikumisharjumust, mis säiliks ka pärast kooli lõpetamist.

Vadim Belobrovtsev pidas oluliseks edendada liikumisharrastust võistlusspordile vastandamata, sest ka koolidevahelised võistlused motiveerivad lapsi liikuma ja sportimisest rõõmu tundma. V. Belobrovtsev küsis, kes korraldab praegu koolidevahelisi korvpalli-, võrkpalli- ja jalgpallivõistlusi, eelkõige üleriigilisel tasandil, ning kas noorte võistlusvõimalused on laienenud.
Norman Põder vastas, et võistlussporti ja liikumisharrastust ei vastandata, kuid piiratud

vahendid suunatakse eeskätt kohaliku tasandi tegevustesse, et kaasata seni vähem aktiivseid lapsi ja noori. Neli viiendikku koolispordivõistlustel osalenutest osales ka muudes võistlussüsteemides. Korvpalli-, võrkpalli- ja lauatennisevõistluste algatus tuleb praegu alaliitudelt ning võistlusi korraldavad kokkulepete alusel maakonnaspordiliidud, kes tegid seda ka varem Eesti Koolispordi Liidu rahalisel toel.

Madis Kallas tunnustas algatust koolispordi toetamiseks, kuid pidas sobivamaks teha ettepanek koolispordi rahastamise suurendamiseks, mitte toetuse taastamiseks. Lisaraha ei pea suunama tingimata Eesti Koolispordi Liidule või Eestimaa Spordiliidule Jõud, vaid seda võiks eraldada maakondadele, spordialaliitudele või otse koolidele. M. Kallas küsis eelnõus esitatud toetuse taastamise ettepanekule viidates, kas saab kinnitada, et koolispordi rahastamine ei ole tegelikult vähenenud.
Norman Põder kinnitas, et koolispordi rahastamine ei ole vähenenud. Eesti Koolispordi Liidu senine toetus jagati maakonnaspordiliitude vahel.
Liina Kersna viitas kultuuriministriga peetud 2027. aasta eelarve arutelule, kus käsitleti programmile „Sport Kooli“ kahe miljoni euro suuruse lisarahastuse eraldamist.

Kadri Tali arvamuse kohaselt peaks raha jõudma eelkõige laste sportimistegevustesse, mitte katusorganisatsioonide ülalpidamisse. Oluline on tuua koolidesse tipptreenereid, tutvustada lastele varakult eri spordialasid ning pakkuda kõigile võimalust osaleda tervislikus konkurentsis. Tema hinnangul võib katusorganisatsioonide ülalpidamine viia tegevustelt liigselt raha ja tähelepanu.

Madis Kallas pidas toetuse taastamise ettepanekut vastuoluliseks, kuna koolispordi rahastamine ei ole vähenenud. Tema hinnangul oleks asjakohasem taotleda toetuse suurendamist või nimetada eelnõus konkreetselt organisatsioon, mille rahastamist soovitakse taastada.

Kadri Tali avaldas arvamust, et eelnõu eesmärk ei ole koolispordi olukorra parandamine, vaid täiskogu töö takistamine, kuna ettepanek puudutab tema hinnangul juba olemasolevat sporditoetust.
Vadim Belobrovtsev lükkas tagasi väite, et eelnõu eesmärk on täiskogu töö takistamine ning meenutas, et sama ettepanek esitati juba 2023. aastal. V. Belobrovtsev tunnustas koolispordi rahastamise suurenemist, kuid rõhutas, et probleem on seniste võistlusi korraldanud organisatsioonide tegevuse lakkamises, mitte koolispordi kogurahastuses. Seega on probleem endiselt lahendamata.

Liina Kersna võttis arutelu kokku, märkides, et osapoolte lähenemised erinevad. Tema hinnangul on rahastamisreform täitnud eesmärki kaasata sama raha eest liikumisse rohkem lapsi. L. Kersna lisas, et eelnõu sisulise toetamise otsustab täiskogu ning kuna ettepanek ei eelda seadusemuudatusi, sest sporditoetuse maksmist korraldab kultuuriminister määrusega, on selle vastuvõtmiseks vaja poolthäälte, mitte Riigikogu koosseisu häälteenamust.
L. Kersna tegi ettepaneku määrata juhtivkomisjoni esindajaks Madis Kallas ning võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 11. novembril 2026.

Otsustati:
2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 11.11.2026 14:00 (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

2.2. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Madis Kallas (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).

3. Isamaa fraktsiooni algatatud keeleseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (964 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Liina Kersna avas päevakorrapunkti arutelu ning andis eelnõu tutvustamiseks sõna algataja esindajale.
Tõnis Lukas tutvustas eelnõu, mille eesmärk on tugevdada eesti keele rolli avalikus ruumis ja teeninduses. Eelnõu on esitatud, kuna varem esitatud ettepanekud ei ole saanud piisavalt tähelepanu ega toetust ning probleemid on endiselt lahendamata.
T. Lukas selgitas, et eelnõuga sätestatakse ametliku informatsiooni jagamine eesti keeles. Riigiasutused ja riigiettevõtted peaksid edastama teavet vaikimisi eesti keeles ning muudes keeltes teavet võiks pakkuda selle soovimisel, mitte automaatselt mitmes keeles. Avalikus kohas edastatava audioreklaami puhul tehakse ettepanek, et eestikeelsele reklaamile võib järgneda võõrkeelne reklaam, kuid selle osakaal ei tohi ületada 20% audioreklaami esitamise kogumahust. T. Lukas lisas, et ettepanek puudutab eelkõige kaubanduskeskusi, mitte rahvusvahelisi võistlusi ja üritusi, mille keelekasutust käsitlevad teised sätted.
Platvormitööd puudutavate muudatustega luuakse seaduslik alus keelenõuete kehtestamiseks Vabariigi Valitsuse määrusega. Ühistranspordiseaduses nähakse ette keeleoskuse tõendamine juba taksojuhi teenindajakaardi saamisel. T. Lukas viitas regionaalministri esitatud samalaadsele lahendusele ning rõhutas, et platvormi kaudu taksoteenust osutav inimene on taksojuht. Tema hinnangul ei piisa üksnes Keeleameti hilisemast järelevalvest, sest ametile ei ole selleks lisavahendeid eraldatud.
Huvikooli seaduses tehakse ettepanek sätestada eestikeelne õpe. T. Lukas pidas oluliseks, et huviharidus toetaks eestikeelset üldharidust ning pakuks võimalusi riigikeele õppimiseks ja kasutamiseks. Selleks on vaja selget tegevuskava.
Kätlin Kõverik tutvustas Vabariigi Valitsuse arvamust eelnõu kohta.
K. Kõverik selgitas, et ametliku teabe eestikeelsuse nõue on juba kehtestatud ning eelnõu algataja tõstatatud küsimus puudutab pigem teabe automaatset dubleerimist võõrkeeltes. Tema hinnangul võiksid asutused võõrkeelse teabe edastamise vajaduse üle ise otsustada, arvestades põhiõigustega. Küsimust arutati ka keeleseaduse väljatöötamiskavatsuse koostamisel. Edasine lahendus eeldab poliitilist tahet.
K. Kõverik lisas, et näiteks politsei saadab osa teateid automaatselt kolmes keeles, kuid asutused on juba astunud samme sellise praktika vähendamiseks. Tõlkimise piiramise korral tuleb täpsustada, millist teavet ja millistel tingimustel võib võõrkeeltes edastada. Läti näitena viitas ta nõukogule, kes otsustab võõrkeelse avaliku teabe edastamise vajaduse üle.
K. Kõverik selgitas, et keelenõuded kehtivad töövormist sõltumata, kuid ühistranspordiseaduses on puudusi, mis raskendavad nõuetele mittevastava keeleoskusega taksojuhtide tegevuse piiramist. Lausaline keeletõendite kontroll võiks kohustada eksamit tegema ka eesti keelt oskavaid juhte, kellel puudub sobiv haridusdokument. Tema sõnul ei ole kohalikule omavalitsusele antud õigust hinnata keeleoskust vestluse teel ning seda saab järelevalve läbiviimisel teha Keeleamet. Samuti sõltub teenindajakaardi tühistamine kohaliku omavalitsuse koostööst ning keelenõuete rakendamine eeldab teenuse tegeliku osutamise tuvastamist.
K. Kõverik sõnas, et novembris on kavas kohtumine Regionaalministeeriumiga (REM), et

arutada kollektiivse pöördumise "Eesti keele B1 taseme nõue taksojuhtidele" raames võimalikke ühistranspordiseaduse muudatusi. Ühe lahendusena kaalutakse teenindajakaardi kehtetuks tunnistamist pärast kahte ettekirjutust. Kõrvaldada tuleb ka õiguslik lünk, mille tõttu rakendub teenindajakaardi omaniku keelenõue alles sõiduki juhtimisel. Lahendusvariandid võiks jõuda komisjonini kirjalikult novembri teises pooles.
Huvihariduse puhul selgitas K. Kõverik, et kevadel kaaluti eesti keele oskuse lisamist kvalifikatsiooninõuetesse, kuid tema teada selle mõttega praegu edasi ei liiguta. Üldise eestikeelse õppe nõude kehtestamisel tuleb arvestada ka emakeele- ja kultuuriõppe ning välismaiste juhendajate tegevusega.
Audioreklaami kohta märkis K. Kõverik, et kaubanduskeskused on enda kinnitusel reklaamimahtu kulude vähendamiseks piiranud. Tema hinnangul tekitab kavandatud 20% piir järelevalveraskusi, sest nõuab reklaamide salvestamist ja osakaalu mõõtmist. Täpsustamist vajavad ka eri keeltes reklaamide esitamise järjekord ja lubatud võõrkeelte arv.
Margit Kiin selgitas, et Riigikogu menetluses olev platvormitöö seaduse eelnõu võtab kasutusele uued mõisted, sh platvormitöö tegija, platvormihaldur ja platvormivahendaja. Tema sõnul tuleb keeleseaduse mõisted nendega ühtlustada ning täiendada Keeleameti järelevalveõigusi. Kehtiv regulatsioon ei anna ametile õigust nõuda platvormihaldurilt ja -vahendajalt järelevalveks vajalikke andmeid, mistõttu tuleks sätestada nende kohustus andmeid esitada. M. Kiin pidas otstarbekaks oodata ära lõppjärgus oleva platvormitöö seaduse menetluse tulemus ning seejärel kohandada keeleseadust vastavalt kujunenud õigussuhetele.

Tõnis Lukas pidas vajalikuks ministeeriumide koostööd platvormitööd puudutavate mõistete ja järelevalvesätete kooskõlastamisel ning leidis, et vajalikke täpsustusi saab teha menetluse käigus. T. Lukas lisas, et audioreklaami piirangu rakendamist ja 20% osakaalu arvestamist oli tema sõnul varem Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) kaasabil analüüsitud, mistõttu ei pidanud ta põhjendatuks käsitleda lahendust teostamatuna.
T. Lukas toetas keeleoskuse kontrollimist taksojuhtidele teenindajakaardi väljastamisel, viidates ka regionaalministri esitatud ettepanekule. Tema hinnangul saab vältida eesti keelt oskavate inimeste põhjendamatut koormamist, arvestades eestikeelset haridust tõendavaid dokumente ning kaaludes nõude kohaldamist uutele teenindajakaardi taotlejatele.
T. Lukas palus tuua näiteid teiste riikide kogemusest platvormitöö reguleerimisel ja riigikeele oskuse nõuete tagamisel, eelkõige selgitada, milliseid lahendusi on rakendatud näiteks Leedus ja Sloveenias.
Kätlin Kõverik vastas, et Leedu ja Sloveenia kohta ei ole tal hetkel täpsemat teavet ning analüüsitud on eelkõige Läti kogemust. Tema sõnul kaasnesid Lätis keelenõuete kontrolli ja taksodes sularahamaksete keelamisega taksode kättesaadavuse vähenemine ning hinnatõus Riias. Eestis on otsustatud sama lahendust mitte järgida. K. Kõverik lisas, et tema hiljutise Helsingi kogemuse põhjal esineb ka seal probleeme riigikeelt mittevaldavate platvormitaksojuhtidega.
K. Kõverik lisas, et keelenõuded kehtivad takso- ja sõidujagamisteenuse osutamisel juba praegu, kuid nende täitmise tagamine ei saa jääda üksnes HTM-i ning Keeleameti ülesandeks, sest Keeleamet ei saa juhte politsei abita peatada. Võimalike lahendustena nimetas ta teenindajakaardi kasutamise piiramist ettekirjutuste alusel ning kohalikule omavalitsusele õiguse andmist hinnata taotleja keeleoskust vestluse käigus. Tema sõnul tuleb vastav pädevus sätestada ühistranspordiseaduses, et vältida keeldumisotsuste vaidlustamist õigusliku aluse puudumise tõttu.

Liina Kersna sõnas, et komisjonile on laekunud kollektiivne pöördumine taksojuhtide eesti keele B1-taseme nõude kohta, kuid nõuetele mittevastava keeleoskusega juhtide arv ei ole teada. L. Kersna pidas vajalikuks korraldada pöördumise arutamiseks ärakuulamine koos majanduskomisjoniga ning kaaluda ühistranspordiseaduse muudatusi, mis võimaldaksid piirata korduvate rikkumiste korral kaardi kasutamist ja kontrollida uute teenindajakaardi taotlejate keeleoskust, koormamata põhjendamatult eesti keelt oskavaid inimesi.
L. Kersna küsis, millist probleemi lahendab ametliku teabe eestikeelsuse sätestamine ning kas Isamaa fraktsioonil on näiteid riigiasutustest, kes edastavad ametlikku teavet võõrkeeles, esitamata seda eesti keeles.
Tõnis Lukas vastas, et küsimus on ametliku teabe dubleerimises võõrkeeltes, mitte eestikeelse teabe puudumises. Tema hinnangul ei ole riigi toimimist vaja mitmes keeles dubleerida, sest Eestis ei ole mitut riigikeelt. T. Lukas täpsustas, et keeleoskuse tõendamise nõue ei ole rahvuspõhine. Eestikeelse kooli või kõrgkooli lõpetamist tõendav haridusdokument peaks võimaldama keeleoskust tõendada eraldi keeleeksamita, sõltumata inimese rahvusest.

Liina Kersna küsis, kas on näiteid kauplustest, kus eestikeelset audioreklaami ei edastata, või puudutab probleem sarnaselt ametliku teabega reklaami dubleerimist võõrkeeltes.
Kätlin Kõverik vastas, et mõnes kaupluses või poeketis kõlab eriti külastusrohkel ajal eestikeelse audioreklaamiga samas mahus venekeelset reklaami. Tema hinnangul sõltub keelevalik ettevõtjate ärihuvidest.

Liina Kersna küsis, kas Isamaa fraktsiooni eesmärk on piirata venekeelset õpet huvikoolides, säilitades võimaluse pakkuda õpet teistes võõrkeeltes, sealhulgas välismaalt tulnud juhendajate osalusel.
Tõnis Lukas vastas, et eestikeelse õppe üldpõhimõte ei välista põhjendatud erandeid, mida saab täpsustada madalama tasandi regulatsioonides. Ta tõi paralleeli üldharidusega, kus eestikeelne õpe ei tähenda võõrkeelte õpetamist eesti keeles, ning viitas välisriigi sportlaste ja õppejõudude puhul juba kasutatavatele lahendustele.

Madis Kallase hinnangul ei käsitle valitsuse arvamus eelnõu kaht põhiteemat: taksojuhtide keeleoskust ja huvihariduse eestikeelsust. Ta toetas võimalust saada taksojuhilt vajaduse korral eesti keeles abi ning pidas eestikeelset huviharidust tõhusaks keelekümbluse võimaluseks. M. Kallas küsis, kas on arutatud keelenõude võimalikku mõju laste osalemisele vabatahtlikus huvihariduses, eriti 14-15-aastaste seas, kelle osalus tema sõnul juba väheneb.
Tõnis Lukas vastas, et eestikeelse huvihariduse eesmärgi saab ellu viia järk-järgult. Tema hinnangul mõjutab keeleoskus õpetajate ja juhendajate võimalusi saada osa erialasest täiendusõppest, sealhulgas õppemeetodeid, õpilaste turvalisust ja eetikat käsitlevatest koolitustest, ning kõiki koolitusi ei ole otstarbekas korraldada mitmes keeles.
T. Lukas küsis, kuidas on edenenud HTM-i ning huvihariduse esindajate koostöös kvalifikatsiooninõuete väljatöötamine ja kas nende hulka kuulub ka eesti keele oskuse nõue.
Kätlin Kõverik selgitas, et eesti keele oskuse nõue sisaldus algselt huvihariduse kvalifikatsiooninõuete väljatöötamiskavatsuses, kuid tema teada on see praeguseks välja jäetud. Spordis sisalduvad keelenõuded treenerite kutsenõuetes, ent praktikas võivad treeninguid läbi viia kutsetunnistuseta abitreenerid, kelle puhul nõuded ei ole täidetud. K. Kõveriku sõnul kehtivad keelenõuded kohaliku omavalitsuse huviharidusasutuse töötajatele, kuid ei laiene samal viisil kõigile era- ja vabaühenduste kaudu huvihariduse pakkujatele. Nõuete laiendamine on poliitilise tahte korral võimalik.

Margit Sutrop küsis, kas eelnõu käsitleb eestikeelsete ettevõtte- ja teenusenimetuste asendamist ingliskeelsetega, näiteks hotellide ja juuksurite puhul ning mõte on võidelda eesti keele eest, mitte vene keele vastu. Lisaks soovis M. Sutrop teada, kuidas on edenenud huvikooli õpetajate ettevalmistuse ja kvalifikatsiooninõuete arendamine, et toetada eestikeelsele huviharidusele üleminekut, sealhulgas Ida-Virumaal ja Tallinnas.
Liina Kersna märkis, et komisjonile peagi esitatava huvi- ja noorsootöö seaduse väljatöötamiskavatsuse arutelul saab teha ettepaneku lisada huvihariduse õpetajate kvalifikatsiooninõuetesse eesti keele oskuse nõue. Tema hinnangul tuleks sarnaselt üldharidusega näha ette paindlikud erandid võõrkeelte õpetajatele ning lahendada küsimus eelkõige kvalifikatsiooninõuete kaudu.
Tõnis Lukas vastas, et eesti keele kasutamine sõltub eestlaste endi tahtest ja hoiakutest. Võõrkeelseid ettevõttenimetusi eelistatakse sageli mugavusest ja alaväärsustundest, mitte turistide tegelikust vajadusest. Seega puudutab eelnõu kaudselt eesti keele kaitset laiemalt. T. Lukas lisas, et Keeleameti tegevus puudutab ka eestlaste keelekasutust, mitte üksnes teiste rahvuste esindajaid.
T. Lukas avaldas ootust, et taksojuhtide keelenõuete lahendamisega tegeletakse sisuliselt ühistranspordiseaduse muutmise raames. Ta viitas minister Terrase varem esitatud seisukohale, et tuleb lahendus leida eelnimetatud seaduse raames.

Kadri Tali pidas oluliseks säilitada võimalus kaasata huviharidusse ajutiselt Eestisse tulevaid välismaiseid balletiartiste ja muusikuid, kes inspireerivad lapsi ning tõstavad õppe taset. Tema hinnangul piiraks eelnõus sätestatud eestikeelse õppe nõue nende kaasamise võimalusi.

Liina Kersna võttis arutelu kokku, leides, et taksojuhtide ja platvormitööga seotud keelenõudeid tuleks käsitleda ühistranspordiseaduse muutmisel. Huvihariduses pidas ta sobivamaks lisada keeleoskuse nõue õpetajate kvalifikatsiooninõuetesse, säilitades paindlikud võimalused välismaiste õpetajate kaasamiseks. L. Kersna lisas, et ametlik teave ja audioreklaam peavad juba praegu olema eesti keeles ning küsimus on nende dubleerimises võõrkeeltesse. Esimees palus HTM-il koostöös REM-iga leida novembri jooksul lahendused taksojuhtide ja platvormitöö keelenõuete rakendamiseks.
L. Kersna tegi ettepaneku võtta eelnõu täiskogu päevakorda 11. novembril 2026 ning lükata see esimesel lugemisel tagasi.

Otsustati:
3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 11.11.2026 (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).
3.2. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks Margit Sutrop (konsensus: Vadim Belobrovtsev, Madis Kallas, Liina Kersna, Signe Kivi, Tõnis Lukas, Margit Sutrop, Kadri Tali).
3.3. Teha ettepanek eelnõu tagasi lükata (poolt 5: Vadim Belobrovtsev, Liina Kersna, Signe Kivi, Margit Sutrop, Kadri Tali; vastu 1: Tõnis Lukas; erapooletuid 1: Madis Kallas).

4. Info ja muud küsimused
Infot ei esitatud ning muid küsimusi ei tõstatatud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Kersna
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Merje Noorlind
protokollija